

La salut del poble es la suprema llei.

Poble que no lluita, es poble mort, y tal lluita deu ser sols pel dret a la vida y a la lliure manifestació.

PREUS
DE SUSCRIPCIO
Granollers, un mes,
0'25 ptas.
Fora, un trimestre,
1 pta.

Tots els que'ns b'scan el benestar a l'altra vida se'l procuran per aquesta.

Deu, al crear al dimoni, ó va equivocar-se ó es que gosa en quel mal existeixi; per aixó la ciencia no lliga a ells.

Administració-Redacció
AURORA, 23

Tots els originals encaminats al be públich, s'inserirán.

SETMANARI SATIRICH VERMELL * Sortirá tots els dissaptes

PAGO PER ADELANTAT * NÚMERO SOLT: 5 CÉNTIMS

Desde ca'n Tanca-d' hora

Y tant d' hora, que quan me llevo ja es tancat.

Y no per broma, no.

Aixó sí, res me falta; ni á mi ni á mon company de gabia.

Es veritat que no disfruto de llibertat, pero ¡ay! la llibertat que disfrutava fora del chalet era... la de morir-me de gana; per are res me falta: menjar, beure, alguna pela y lo que més me plau, la visita de lo millor de la població, de lo més honrat, més noble y escullit de la massa granollerensa.

Quan venen nostres companys, nostres amichs, y ens diuen: «no desmayeu, no temeu, no us preocupi l'estat de vostras familias, nosaltres estem ab vosaltres y ab ellas; nosaltres, la vostra causa ens-e la fem propia y mentres hi haurá per nosaltres hi haurá per tots», com no son hipócritas, com coneixem son fondo, son cor y sa noblesa, no hi ha dubte, estem tranquilíssims.

En mos ratos d'oci, que per cert son molts, penso, busco, indago; ma pensa barrina, y com sentim y hem sentit indicis, casi endevinaríam la causa de nostra denuncia ó denuncias y á instancias de qui podían formularse.

¿Eus equivoquem? Potser ni d'un gruix de full de paper.

Per los relligiosos, no, no ho crech. Els creyents, els verdaders creyents, en ells no hi caben ni hi poden cabre 'ls odis y venjansas; ells se recordan de quan á son mestre 'ls juheus el clavaren á la creu, ab aquella cara de misericordia, tot bondat, tot cor, digué, dirigint sa mirada al cel:

«¡Pare, perdoneulos; no saben lo que fan!» Y fermos ab tals exemples d'amor ab els contraris, s'haurán agenollat al veure 'l meu extravío, é implorant misericordia, invocant á sants y santas de sa devoció, haurán esclamat: ¡Oh Senyor de bondat y misericordia! ¡Perdoneulo! ¡Sants y santas de ma elecció, feu que sa ánima no 's perdil ¡Bon Deu, reculliu-lo en el seno de vostra divina gracial, etc., etc., etc.

Aixís ho comprench y sols aixís crech poden esser acreedors al benestar en l'altra vida y á las benediccions en aquesta del que diuen es son Deu y Senyor.

Ara els que 's diuen católichs per hipocressia, que predican conciencia y venen vinagre, aquells no son capassos d'intercedir perque se 'ns denuncihi, se 'ns processi, se 'ns agafi y persegueixi.

Els saben de sobras la historia de la Iglesia Católica, aquellas páginas sagnantas que per més que 's persegueixi al qui las retreu, á qui las descriu, foren per deshonra y descrédit de la hipocressia.

Els saben que d'inmoralitat n'hi ha hagut páginas plenas; ells recordan lo que digué fins lo mateix bisbe Buchard: (1) «El Pare Sant, pera divertir á Madame Lucrecia (filla y querida), feu entrar en el pati petit de palau un gran número d'eugas y després doná ordre de ferhi entrar els cavalls. Aquets, lliures de tot fré, en calor, enfuriats y relinchant se tiraren sobre las pobres eugas, y després d'una lluyta terrible de cossas y mossegadas, las cubriren... als aplausos de Madame Lucrecia y del Pare Sant, que contemplavan semblant espectacle desde la finestra d'una habitació de dormir, situada sobre la finestra del pati. Després del espectacle, el

(1) De *Almas honradas*, pág. 24.

Papa y sa filla 's retiraren al interior, permaneixent tancats ¡durant una hora!»

El mateix bisbe Buchard exclama:

«¡Horror! ¡Ignominia! ¡Escándol!»

Crech que per mostra basta un botó.

¿No 'ls-e sembla que aquesta colla d'hípócritas que 's volen dir relligiosos no son capassos d'intervenir en cap de nostras denuncias?

No, no son ells; es el caciquisme, que per la forsa de sas influencias tracta d'avassallarho tot, pro no podrán. Devant sas influencias, sa forsa, presons, presiris y patíbuls, hi ha nostra conciencia y nostras conviccions, que son d'un nou poble, d'un poble que neix, fort y potent desde sa infantesa y que acabarà ab todas las tiranías.

CLAR-I-NET

Presó de Granollers.

¡A la barra!

Avuy li toca al home mes miserable de Granollers:

En Joseph Barangé

Ell es la causa de tot lo que passa avuy en nostra vila; ell es la causa de que nostres companys Torroella y Clar-i-net sigan tancats á la presó, apartats de sas mullers, de sos fillets, de quins eran ells el sostén; ells que distanciats per unas malehidas reixas no poden dipositar en las fresquetes y rosadas caras dels fillets del seu cor l'óscul del amor.

¡Miserable desentranyat! Entenho be: sols per tu, per tu, miserable, están entre parets y reixas.

Com á tu la Naturalesa, coneixent tal volta tas intencions, tas malas entranyas

y ta falta de sentiments humans, es deu haver negat á concedirte fills, ignoras lo que es l'amor paternal, ignoras lo que son els sentiments més grans del home.

Tal volta per pervers y depravat pel vici poca falta 't farà carèixer de tals sentiments.

Escolta, miserable: tingasho per entés; ells y nosaltres et fem responsable de tot el mal que has comés y que sobre d'ells caigui y puga caure un altre dia, com el que á nosaltres ens has fet y pugui resultar un altre dia.

Que 't cridarán y et cridarem á comptes, no ho dubtis; aquí ó al infern ahont siguis et trovarem y respondrás del mal que has fet.

Escolta, miserable: recórdat d'aquella formació de Junta en la Unió Lliberal; recórdat que 'ns trepitjares nostres drets; recórdat que sens respectar nostra dignitat y essent arcalde feres la alcaldada més denigrant que puga imaginar-se.

Escolta, miserable: recordat que fins trepitjant la firma y sello del Governador civil, que per garantir els Reglaments y Estatuts de dita societat ostenta, introduhires allí la forsa armada y municipal per fer un atropell, per trepitjar dignitats que valen més que la teva, per expropiar nostres drets deixantnos sense ni defensar, com es just y cabal entre homes que tenen dignitat, honra y senderi.

¿Estás satisfet de ta obra, miserable?

¿Es just ó injust que en el seu degut temps en toquis las consecuencias?

Las tocarás; la nostra dignitat ens ho exigeix:

Si la TRONADA ha aparegut, tu, tu sols, per las tevas arbitrietats, en tens la culpa y per més que la presó de nostres volguts companys siga per la denuncia á un article anti-catòlich, tot Granollers sap que es una excusa, un recurs pera provar de fer desaparèixer el tal periòdich, que no desapareixerá, per arbitrietats que contra ell se cometin, puig compta ab la honradesa de personas que valen, porque en ell s'encarnan casi todas las aspiracions d'un poble. Tot Granollers sap quins foren els que anaren á Barcelona pera fer denunciar l'article de marras y tothom sap vostres propòsits.

Escolta, miserable: per tu 's feren las arbitrarias detencions de dos més, del obrer Boltó, que res té que veure ab LA TRONADA, que sols cumplía un encàrrech que li feren; com també la detenció d'un altre obrer que per pura casualitat ó per miras particulars vingué ab ell.

Escolta, miserable: si tu obreres per dar gust al caciquisme que avuy t'ampara, un altre dia uns altres poden obrar per

gust de defensar sa honra trepitjada, sos drets robats y sa dignitat.

Al temps per testimoni, y entretant

¡A LA BARRA!

UN NÚMERO D'EXPULSATS

La segona

Ja tenim la segona.

Pero corretjada y aumentada.

L'article titulat «De Cristo» ha merescut els honors del llapis de color, y pel tal nosaltres (Torroella y Clar-i-net) havem sigut engarjolats, processats y otras hierbas, demanantnos per la llibertat provisional la friolera de TRES MIL pessetonas per cada hú. Total MIL DOSCENTS drets, justos y cabals. ¡Quién los tuviera! Si 'ns haguessin demanat un parell de pelus, ben buscadas potser las hauríam trobat; pro ¡SIS MIL! fills, ni de memoria.

Creyem que nostres corresponsals y suscriptors de fora no reberen el número passat. Un altre dia será.

Segons ens han dit varis visitants, vingué 'l valiente ex-picador... de toros, exactor, ex-autor dramátich, ex... ¡ex! no sé qué més y actual cabo de policia Memento per detenir an en Bolto y Anglada, aquest últim que devia venir de Barcelona per curiositat ó per assumpto particular, quins després de passsr una nit al calabós y dia y nit á la presó incomunicats, després de prestadas declaracions han sigut posats en llibertat provisional... sense las sis mil pessetas de dipòsit. Els números de LA TRONADA passada, crech que 'l célebre ex... tantas cosas Memento sap ahont paran.

Per are estem bons y satisfets; tant el senyor jutge instructor com tots ens han tractat molt més bé de lo que 'ns figuravam; ens han tancat, sí, pero un dia ó altre surtirem, ¡no 'ls ho sembla, malehida cacicalla, que un dia ó altre tindrem el GUST de saludarlos?

Tenim conciencia de lo que fem, ferma convicció, rahó de sobras y ganas de lluytar fins deixarhi la pell, com las serps; més, molt més tenint com tenim lo més sá de la població que 'ns alenta, que 'ns ajuda é incondicionalment se 'ns posa al nostre costat.

De lo demés, al temps.

ELS DOS ENGABIATS

Presó de Granollers, 18 Juliol de 1904.

Drets del escriptor

Per tranquilitat d'uns quants pobres d'esperit, que 'ls-e sembla que 'ns han de fusellar, copiem y traduhim del follet *AL-*

mas honradas lo que ab el mencionat epígrafe conté, y es:

«Segons els articles 11 y 13 de la Constitució vigent, podem emetre judicis històrichs y crítichs de tota classe lliurement y professar las opinions que tinguem per convenient. Quantas lleys penals, canónicas, civils ó de qualsevol índole que hi pugui haver en oposició al códich fonamental del Estat, no tenen cap valor.

La secció 3.ª de la Audiencia de Madrid declaró legal la impugnació dels dogmas de las relligions positivas, consagrant la llibertat de crítica pera 'l llibre, el periòdich, y la paraula enrahonada, dictant absolució á don Sebastiá Ayala.

La Audiencia de la Coruña absolgué unas poesías gallegas de Curros Enríquez, que foren denunciadas com contrarias á la fé ortodoxa.

El Tribunal Suprem absolgué á D. Manel Sevilla y á altres per sas opinions en meterias relligiosas, desestimant acorts dels Tribunals inferiors.

Las materias históricas, críticas, filosóficas, científicas, económicas, sociales, lliurepensadoras y de todas classes, s'ensenyan en las cátedras y bibliotecas del Estat, á fi de que tots ens il-lustrem ab ellas é ilustrem als demés. Ensenyar al que no sap, fou sempre una obra de misericordia.

Sobre las lleys, códichs, ciencias y costums dels pobles, están sempre la Lley Natural y els drets que aquesta 'ns concedeix.—Manel Navarro Murillo.»

Per la copia y traducció,

FRANCISCO JANER BOIX

Garjola de Granollers.

El caciquismo en danza

Tal es la emprendida por nuestro trust cacicato, en contra la publicación del valiente y defensor semanario LA TRONADA, de esta localidad, pues en vista que por la parte que habían emprendido en denuncias no nos amedrentaban y la actitud luchadora y fuerte que se va sosteniendo, acabarían por perder el poco prestigio que tienen, han acudido á su política favorita, la política rastrera, la que solo pueden usar los *aparaches*, la política de la idolenca, la de la amenaza con la miseria, indigna de todo hombre que tenga sentido común; vosotros los que propaláis por mesas de café que está en vuestra mano la publicación de los semanarios de esta villa, estáis un error.

Vosotros, con vuestras maquinaciones indignas, podréis que en la imprenta A ó en la B no se confeccione nuestro semanario, pues lo tendréis hasta que haya publicado todos vuestros actos viles y despóticos; lo tendréis hasta que el peso de

vuestres acusaciones hayan dado á entender á todo el mundo indiferente lo que sois, la política que representáis y por el fin que sois políticos, entonces LA TRONADA habrá cumplido con su deber y dejará de publicarse en la forma de redacción actual, habiendo librado á un pueblo de la plaga caciquil, y obligaros á bajar vuestra cabeza á todos aquellos que vosotros sin pizca de conciencia habéis difamado.

Con la arbitraria detención de nuestro director don Antonio Torruella y del redactor don Francisco Jané y Boix (a) *Clar-i-net*, vuestros cálculos eran de que la muerte de LA TRONADA era segura; pues la criada os ha salido respondona. Cuenta LA TRONADA con entusiastas defensores de los atropellos que vosotros, caciques execrados de la sociedad moderna, cometéis, y no dejarán que vuestros actos vayan continuando sin demostrar á la faz pública quienes son los difamadores, los defraudadores y los académicos de meretrices que campan por sus respetos en esta villa.

ABELARDO

De nostres companys engarjolats:

**A todas las personas simpáticas,
causa de nostra sort, els oferim
nostre nou domicili: Presó Provi-
sional de Granollers.**

TORRUELLA y CLAR-I-NET

***

Ha sigut víctima de mals tractes y atropellos en la Casa de Misericordia de Barcelona la nena Isabel Elías y Baldí.

¡Ay si'l fiscal se'n entera!

Aixó si que's un verdader insult á la religió y perpetrat per religiosos.

***

Diu *La Epoca*, de Madrid, que la campanya contra'l joch, empresa pel governador de Valencia, está sent objecte de elogis per tots els elements, sens distinció de colors d'aquella capital.

¿Qué 't sembla Salvador I (*el Barrut*) si'l go-

vernador de Barcelona prengues tals determinacions?

Horas d'ara ja purgarías la falta de formalitat y descaro.

¡Ey! si es que no deixes al concejals incólumes.

***

L'alcalde de Canillas (Málaga) feu enterrar en un femer los cadavres de dos nens que moriren sens serne bateijats.

Hi ha alcaldes que ni escullits; ¡per fer barbaritats, ey!

Si l'alcalde de Sant Roch (Xauxa petita) pogués fer enterrar aquell procés alcohólic, no'n pagaria pocas de pessetas!

Pel l'honra de la casa.

***

La semana pasada hi va habé un bateig molt lluhit en la Plassa de la Corona.

De primé antuvi, surt un senyor al balcó y tira deu céntims.

Quant tothom creya ab una pluja de moneda varén tirá mitja lliura de confits de farina y.... res més. De modo que habenthi unas cent quitxallas va tocar á mitj confit per barba y una décima part de céntim per cada un.

Secretari petit, no't desdineris.

***

Diuen que'n Sinia assegura que si li donan la vara vuit días acabarà ab nosaltres. ¡Pebret! Deuria recordar que una altra vegada li van doná perque fés, com va fé, una *alcaldada* llogant una orquesta per privar un mitin republicá.

Per nosaltres que li donguín, puig encara que tingui el seu fill jutge Municipal, el consogre del Tribunal, els seus parents y amichs burrots no'ns farien cap pó. Y sobre tot, tothom sab que demana la vara pel bé dels demés... ¡qué hi farem, massa bon cor!

***

Nosaltres seguirem posant «á la Barra» á qui ho mereixi, y ni els diners, ni els empleos, ni influencias, ni rés hi valdrá, puig nosaltres vivim del treball y no necessitem rés de ningú, y lo que volem es moralitat y justicia, y caygui qui caygui.

***

Un alcalde, un escribá y un procurador varen fer un viatge á Barcelona per conseguir un ofici que els feya falta per desarrollá els seus plans; y el varen lográ.

¡Quina sort! Pero cuydado que hi ha sorts que devegadas se converteixen en desgracias.

***

Diálech cassat al vol:

—Miguel, ¿qué aneu á Barcelona demá?

—Sí.

—Donchs també vindré, que anirem á veure á don Manuel y al diputat, per veure cóm ho avem de fer per treurens aquesta mosca que sens ha enganxat al nás ab el nom de LA TRONADA.

—També hi vindrá el *Campeón de la democracia*. *El que se ho escoltava*: Bon viatge, Batlle, Pare Joan y Ros de las ayguas.

***

S'assegura que la taberna-posada pels elements de la «Unió Lliberal», frente el edifici de aquesta societat es en compaña del amo de la casa, el *lindo campeón de la democracia*. També hi ha qui suposa que té part en la espartenyria d'en Petitet.

J'at dich yo que entre tot aixó, la Societat d'en Met de la Roca y lo que 's guanyará ab las causas contra LA TRONADA, no'n tindrà pocas de entradas y sortidas.

Aixó sense contar ab Sant Roch.

***

Diu que el Pare Joan está ab molta pena perque no 's falla encara la causa del amich Pep Bellavista.

Será degut al molt interés per la justicia.

***

Diuen que á la China demanan, per fallar un plet, sis cents duros, y que al mercat de Sant Celoni se'n dará rahó.

***

Castellet: Si tinguessis un átomo de vergonya deixarias el cárrech que tens, puig ab el bolet que t'han dat ab la vinguda de'n *Memento* ens han demostrat que'ts un incapacitat per execirlo, però com aquells teus servicis secrets qu'has prestat t'han asegurat la nómina, suposo que't posarán de inspector de segona, ab la obligació de acompanyar la canalleta al lit.

Tú per tornar á trevallar ets masa vell y la mandritis ha fet progressos en'tú, de tal sort que s'ha fet crónica, aguda y permanent.

La vinguda d'en *Memento* representa y aixó 's sert, la bancarrota del pobre dormilón d'en Castellet

—

Ni que tanquin ni que obrin,
als engarjolats companys,
mentres dnri la *pillada*
LA TRONADA farà anys.

Qui de sobras se mereix
las reixas de la presó
pèr infringidor de lleys
lo cacich don *Salvador*.

Tots los pillos se la campan,
peró el que diu la veritat
mo l'agafan, l'engarjolan,
l'embesteixen sens pietat.

Els que diuen la veritat,
tot aixó tant se 'ls endona;
que al pillets els pot sortir
la criada responona.

Al Frare per las matutas.
l'Hungüents per enredadó,
¿no es veritat que es mereixan,
y de sobras de la presó?

Señor alcalde mayor
una cosa li hem de dir,
quan se juga á L'Unió
sols vosté 'ls deu protegir.

Diu la gent que á cada porch
li arriba 'l seu Sant Martí;
donchs jo crech que ja ha arriuat
el del cacich Paituví.

El policia Memento
y tots els seus polissonts
tots plegats no son capassos
d'estirarme á mi 'ls faldons.

En un número del d'en Memento, que
per casualitat ha arribat á mas mans, ve-
yen com ells mateixos ja ho pronosti-
caban,

Mireu que quan lo Dimoni fica la ba-
nya en un forat, tot ho endavina.

Segons indicis, crech també els dema-
nan SIS MIL misas per fiança.

No 's pas poch l'enredo *¡sis mil pelas!*
Oh, no vos penseu, vareig sentir á dí que
á un *licorero* una causa per mixtificació
li costá més de *setanta mil duros* y en-
care.... quedá sobre 'l *tapete*.

Lo que no sé si es veritat; però si 's po-
dían registrar tots los jutgats ¡qui sab si
encara 's trovarían residuos de aquells
aiguardents ó licors?

¡Ey! Si no 's mentida.

Memorias als de la torre y dieuloshi que
varem llegir els articles denunciats y ¡va-
rem fer un tip de riure!

¡Ay pobrets, quan caurán á nostras
grapas! Perque de caure al infern me sem-
bla que no se'n escapan.

Salut y memoria.

ANTIALCORÓLICH.

***

Mataró, 19 de Juliol de 1904.

Estimats amichs *tronats*: Segons acabem
de veure per la prempsa de la capital y per
datos recullits, vos han engarjolat un pa-
rell de companys.

Ja es molt.

Es veu que 'l caciquisme per tot no fa
res més que bestiesas.

Potser es la revifalla de la mort, que no
se 'n escaparà: ha de morir com tot lo gas-
tat y ha de caure com tot lo corcat.

Si per alguna cosa 'ls podem ser útils,
manar y disposar moral y materialment,
perque en las lluitas per la moralisació, á
tots els que volem el benestar comú ens
toca prestarhi nostre concurs.

Memorias als *criminals*.

QUIRLOS CANTO

***

Sant Celoni, 12 de Juliol de 1904.

Molt senyor meu y amich: Diumenge
passat, á las cinc y mitja de la tarda, en
el Centre Popular d'aquesta desgraciada

vila, que té per símbol dugas mans en-
creuadas y diu: «La unió fa la forsa»,
dons resulta que hi fan la farsa,

Com á fundador de dita societat, dech y
puch preguntarlos: ¿per qué 'ms haveu
violat els drets y las aspiracions de quan
el varem fundar, usurpadors del Pro-
grés? Ab las vostras trapasserías haveu
tret als homes que volían y volen encara
fer als homes pensadors y lliures d'aques-
ta Inquisició moderna, y no ficarhi quatre
carcatólichs, un dels tals el senyor ar-
calde.

Jo, la víctima d'una arcaldada per sos-
tenir una discussió ab el seu dependent
(el nunci), quan de prompte sento una
veuassa, ab tot el tó autoritari, que 'm
diu: «Et mano que callis», y mirantmel tot
compassiu, tona á repetir: «que si no ca-
llas et fico á la presó». Contesta meva in-
mediatament: que tenia 'l dret de discutir
no faltant á ningú, pero que si aixís ho
ordenava la autoritat, estava disposat á
complaurela, pero creyentme jo, ni no
m'equivoco, que m'usurpavan un dret
dels més sagrats. De prompte surt l'aludit
senyor arcalde del local de corrupció, vull
dir de civilisació, en busca de la guardia
civil, com si hagués comés un crim; algu-
nas personas s'enteraren del assumpto,
cridantlo que no n'hi havia per tant. Jo
no sé perque ho feu ni tampoch ho vull
saber; el temps que ho aclareixi tot.

Salut.

¡Ja veyeu que n'haveu tret, centralistas
descentralisats, de treballar tants anys per
entrar á la casa gran!

J. VALLS

PUNTS DE VENDA

Adminstració: Aurora, 23.

Llorens Carbó, Alfons IV, 57.

Joan Climent (a) Marxant,
Prim, 156.

IMPRESA COMUNAL, RUCA, 14. BARCELONA

Badalona 20 de Juliol de 1904.

Dimonniets de LA TRONADA: Per conduc-
te de *La Publicidad* hem sabut que 'l Di-
moni gros y 'n Clar-i-net havían ingresat
ja 'n l'estaro.